

RESİM-İŞ DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARIN ÖLÇÜLMESİ

Dr. Feryal BEYKAL ORHUN¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulları 6.sınıf öğrencilerinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine “ÇASEY” göre Resim – İş dersine yönelik tutum ölçeği hazırlanarak incelenmesidir. Araştırma deney grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi “ÇASEY”, kontrol grubunda ise geleneksel eğitim yöntemi izlenmiştir. Hazırlanan bu ölçek uygulama yapılacak okulun 7. sınıflarındaki toplam 107 kişi üzerinde yapılan pilot çalışma sonucunda güvenilirlik kat sayısı .81 olarak bulunmuştur. Yapılan madde analizi sonucunda 30 maddelik ölçek 26 maddeye indirilmiş ve nihai hale getirilmiştir. Veriler SPSS 11.0 paket programında değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda ÇASEY’nin uygulandığı sınıf ile geleneksel yöntemin uygulandığı sınıftan öğrencilerin Resim – İş dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu durum ÇASEY’nin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi, Tutum, Geleneksel Eğitim Yöntemi.

ABSTRACT

The purpose of this study was to develop and test the scale for attitudes of 6th grade primary school students' toward art lesson programme, where Multi Disciplinary Art Education Method was implemented. While a Multi Disciplinary Art Education Method was applied to the experiment group, a traditional education method was applied to the other group. In a pilot study where 107 seventh grade students in the primary school were tested the cronbach alpha level was .81. As a result of factor analysis, out of 30 original items 26 items were retained and the final scale is obtained. Data were evaluated using SPSS 11.0 pocket programe. There was significant difference between attitudes of students in the classroom. Where Multi Disciplinary Art Education Method was implemented and the attitudes of the students in the classroom where traditional teaching methods were applied. These results imply suggest that Multi Disciplinary Art Education Method has positive effecty on students' affective features.

Keywords: Multi Disciplinary Art Education Method, attitude, a traditional education method.

GİRİŞ

Çağdaş dünyada uygulanmakta olan sanat eğitimi programlarına bakıldığında bizdeki resim – iş dersinin içeriğinden farklı olarak bir çok teorik konulara yer verildiği görülmektedir. Bu teorilerden ABD’nde yirminci yüzyılın son çeyreğinde geliştirilen ve bazı Avrupa ve Asya ülkeleri ile ülkemizi etkileyen Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi “Disipline Dayalı Sanat Eğitimi”, ikibinli yıllarda bu etkisini gerek gelişerek, gerekse evrim geçirerek müfredat programlarında yer alacağı gözükmemektedir (Beykal, Orhun, 2005:35). Resim–İş dersinin pedagojiye entegrasyonu” (Özsoy, 1993: 37) olarak nitelendirilebilecek bu yaklaşım içeriğini; sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve sanatsal uygulamaların oluşturduğu bir sanat eğitimi yaklaşımıdır. Sanat eğitimi alanının diğer pek çok ders ile entegre edilerek, içerikler üstü bir konsepte dönüştüğü proje çalışmaları, her kademedeki okul içinde bir kültür projesi, bir kültür eğitimini çalışmasına dönüşerek okul ve tüm çevresi için bir örnek olay, bir sosyo kültürel olguya dönüşebilir (San, 1999: 4). Sözü edilen ülkelerde plastik sanat dallarından hangisi olursa olsun bu model kriterler ile uygulandığı ve bunun yaparak-yaşayarak öğrenme kaygısıyla ele alınması durumunda bireyin yaratıcı yetilerinin gelişimini sağladığı görülmektedir (Alakuş, 2002: 3).

Bu teoriyi savunan yayınlar dört disiplinin her birinde öğretimin, sanatın önemi ve gerekliliğinin anlaşılmasına, sanatla ulaşılan güçlü düşüncelerin araştırılmasına önemli bir biçimde katkıda bulunduğu belirtilmektedir. Ayrıca çocukların ve gençlerin sadece sanatsal yaratıcılıklarının zenginleştirilip geliştirilmesiyle yetinilmemesi gerektiği, aynı zamanda görsel sanatların çeşitli kültürel ve tarihi çevreyle olan ilişkilerinin kavratılmasına yönelik yeteneklerinin de yapılandırılmasının önemli olduğu ifade edilmektedir. Etkili bir sanat eğitimi programlarının çocukların sofistike yeteneklerini, sanat eserini üretmeye, tanımlamaya, analiz etmeye ve

¹ Arş. Gör. Dr. Feryal Beykal Orhun, PAÜ, Eğitim Fakültesi, GSE Böl., Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı, 20070 İncilipınar / Denizli, fbeykal @pamukkale.edu.tr 0 258 212 55 55 / 351

yorumlamaya yönelik olarak arttırarak geliştirebileceği, yayınlarla vurgulanmaktadır (Özsoy, 1999: 11).

Dolayısıyla bu araştırma ile ÇASEY'nin geleneksel yöntemle işlenen derslere göre öğrencilerin derse yönelik tutumlarını saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Problem

İlköğretim okulları 6. sınıf Resim-İş dersi öğretim programında yer alan konuların Çok Alanlı Sanat Eğitim Yöntemi (ÇASEY) ile uygulanmasının geleneksel öğretim yöntemine göre, öğrencilerin derse yönelik tutumlarına etkisi araştırmanın problemi oluşturmuştur.

Alt Problemler

1) ÇASEY'in uygulandığı deney grubundaki öğrenciler ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası resim – iş dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2) Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası genel toplam ortalamasında resim – iş dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3) Öğrencilerin resim –iş dersine yönelik tutumlarının uygulama öncesi ve sonrası cinsiyetlerine göre tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma modeli

Araştırmada, deneysel desen modeli kullanılmıştır. Kullanılan tutum ölçeği, tutum ölçmekte yaygın olarak kullanılan likert tipi ölçek olmuştur. Likert tipi ölçeklerde iki durum vardır. (1) İstenen durum; konuya karşı olumlu tutumu yansıtır. (2) İstenmeyen durum; konuya karşı olumsuz tutumu yansıtır. Likert ölçeğinde her iki durumda eşit olarak puanlanmaktadır. Buna göre tutum ölçeği likert tipi beşli bir dereceleme sistemine göre geliştirilmiştir. Olumlu maddelerde 5= Tamamen Katılıyorum, 4= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 2= Katılmıyorum, 1= Hiç Katılmıyorum şeklinde cevap seçenekleri belirlenmiştir. Olumsuz maddeler de tam tersi şekilde “Hiç katılmıyorum” seçeneğine 5 puan verilmiş ve diğer seçeneklerde buna göre düzenlenmiştir (Tavşancıl, 2002: 146).

Örnekleme

Araştırma 2003 öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili merkezinde bulunan Kütükçü Alibey İlköğretim Okulu 6. sınıflarda devam eden toplam 60 öğrenciyi oluşturmaktadır. Seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen sınıflardan 6-B şubesi kontrol grubu, 6-C şubesi ise deney grubu olarak seçilmiştir. Deney ve kontrol grubundaki toplam öğrenci sayısı ile kız ve erkek öğrencilerin sayısı birbirine eşittir.

Verilerin Toplanması ve Çözümü

Resim – İş dersine yönelik tutum ölçeği geliştirmek için üniteden önce geliştirilen ölçekler incelenmiş ve 30 soruluk beşli dereceleme ölçeğinden oluşan bir ön tutum ölçeği hazırlanmıştır. Hazırlanan bu ölçek uygulama yapılacak okulun 7. sınıflarındaki toplam 107 kişi üzerinde yapılan pilot çalışma sonucunda güvenilirlik kat sayısı .81 olarak bulunmuştur. Yapılan madde analizi sonucunda 30 maddelik ölçek 26 maddeye indirilmiş ve nihai hale getirilmiştir. Veriler SPSS 11.0 paket programında değerlendirilmiştir.

Tutum ölçeği ile elde edilen verilerde yer alan tutum ifadeleri için beşli dereceleme sistemine göre belirlenen görüş ifadelerinin önce değişkenler açısından frekans dağılımları, ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiş, daha sonra ortalamalar arasında oluşan farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için t-Testi yapılarak, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Öğrenci tutumları için aritmetik ortalamalar yorumlanırken; 1.00–1.80 arası değerlerin “hiç katılmıyorum”, 1.81 – 2.60 arası değerlerin “katılmıyorum”, 2.61–3.40 arası değerlerin “kararsızım”, 3.41–4.20 arası değerlerin “katılıyorum” ve 4.21–5.00 arası değerlerin ise, “tamamen katılıyorum” derecesinde değer taşıdığı kabul edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Tablo 1: Deney ve Kontrol Gruplarının Resim –İş Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	Grup	N	\bar{x}	SS	t	p	Anlam
Uygulama Öncesi Tutumlar	Deney	30	91, 34	12, 00	1, 232	0.223	-
	Kontrol	30	87, 65	11, 29			
Uygulama Sonrası Tutumlar	Deney	30	177, 78	14, 54	4, 845	0.000	*
	Kontrol	30	155, 37	21, 24			

Tablo 1’de yer alan sonuçlar incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının resim - iş dersine yönelik uygulama öncesi ve sonrasında elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla t testi uygulanmış ve grupların öntest tutum puanları arasında manidar bir fark bulunmamıştır. Bu yüzden öğrencilerin derse yönelik tutumları açısından bir farklılık taşımadığı ($t= 1.232$; $p>0.05$) söylenebilir.

Uygulama sonrasında Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin uygulandığı deney grubunun tutum puanlarının geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun puanlarına göre daha da yükseldiğini göstermiştir. Deney grubunun uygulama sonrası tutum puanlarının aritmetik ortalamasının \bar{x} : 177, 78; kontrol grubunun tutum puanlarının aritmetik ortalamasının ise \bar{x} : 155, 37 olduğu hesaplanmıştır. İki grubun uygulama öncesi tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t= 4, 845$; $p<0.05$). Elde edilen veriler ışığında, ÇASEY’nin disiplinler arası ve projeye dayalı sanat eğitimi yönteminin öğrenciler için Resim–İş dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştirdiği biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 2: Grupların Resim – İş Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Genel Ortalama Sonuçları

Her bir tutuma ilişkin varyans analizlerini içeren tablolar yoğunluğu nedeniyle buraya alınmamıştır. Aşağıda yalnızca genel ortalamalara yer verilmiştir.

TUTUMLAR		GRUP					
		DENEY			KONTROL		
		N	Ön test Ort.	Son test Ort.	N	Ön test Ort.	Son test Ort.
1	Resim dersini çok seviyorum.	30	4, 25	4, 66	30	4, 59	4, 41
2	Resim dersini sıkıcı buluyorum.	30	1, 91	1, 41	30	1, 38	1, 38
3	Resim derslerine verilen zamanı az buluyorum.	30	4, 16	4, 78	30	4, 00	4, 10
4	Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum.	30	3, 34	4, 13	30	3, 34	3, 45
5	Boş zamanlarımızda da resim yapmak istiyorum.	30	3, 72	4, 19	30	3, 38	3, 52
6	Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.	30	3, 50	4, 44	30	3, 76	4, 24
7	Resim derslerini farklı mekanlarda yapmak isterim.	30	3, 84	4, 31	30	3, 41	3, 59
8	İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.	30	2, 78	2, 91	30	2, 66	2, 69
9	Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.	30	2, 88	2, 91	30	3, 07	2, 69
10	Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.	30	2, 81	3, 00	30	2, 97	3, 00
11	Resmimin eleştirilmesinden Hoşlanmıyorum.	30	3, 50	4, 06	30	3, 45	3, 86
12	Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.	30	2, 19	2, 25	30	2, 93	2, 97
13	Resim derslerinde de teknolojiden yararlanılmasını istiyorum.	30	3, 75	4, 25	30	3, 76	3, 34
14	Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.	30	4, 38	4, 50	30	3, 79	4, 03
15	Pahalı malzemeler kullanılmasını istemiyorum.	30	3, 41	4, 13	30	3, 38	3, 62
16	Resim ödevlerimi evde tamamlamaktan sıkılıyorum.	30	3, 41	3, 75	30	2, 69	2, 55
17	Resim derslerinde bazı konuları grup çalışmasıyla yapmak isterim.	30	3, 81	3, 94	30	3, 28	3, 28
18	Resim derslerinde her yıl aynı konuları yapmaktan sıkılıyorum.	30	3, 16	4, 03	30	2, 72	2, 90
19	Resim araç ve gereçlerimi eve Götürmek istemiyorum.	30	3, 22	3, 66	30	2, 76	2, 66
20	İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum.	30	2, 69	2, 94	30	2, 83	2, 83
21	Farklı ülkelerin sanatçıları ve sanatlarını incelemek istiyorum.	30	3, 91	4, 44	30	3, 52	3, 41
22	Sanatla ilgili televizyon programları seyretmek istiyorum.	30	3, 50	4, 41	30	3, 34	3, 38
23	Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum.	30	4, 22	4, 72	30	4, 31	4, 21
24	Ünlü ressamlarla tanışmak istiyorum.	30	4, 47	4, 63	30	4, 17	4, 34
25	Ünlü ressamların hayatlarını merak ediyorum.	30	3, 91	4, 72	30	3, 76	3, 72
26	Tarihi mekânları görmek isterim.	30	4, 53	4, 84	30	4, 17	4, 45

1- Resim dersini çok seviyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ön tutum ortalaması 4.25 iken son tutumda 4.66'lık bir ortalama ile ÇASEY'nin öğrenciler için resim dersine karşı tutumlarının olumlu yönde arttığını göstermiştir. Kontrol grubun da ön tutumda 4.59 ortalama dan son tutumda 4.41 düşerek bu tutumun olumsuz yönde azaldığı görülmüştür. Sonuçta geleneksel yöntemle işlenen derslerin öğrenciler üzerinde zamanla sıkıcı olumsuz bir tutum sergilediği ortaya konmuştur.

2- Resim dersini sıkıcı buluyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin ön tutum ortalaması 1.91 iken son tutum ortalaması 1.41'dir. Bu da yukarıdaki görüşümüzü aynen desteklemektedir. Kontrol grubu bu görüşte ön ve son tutumda aynı puanda kalmıştır. Bu gruptaki

öğrencilerin deney grubuna işlenen yöntem veya daha değişik yöntemleri görmemeleri nedeniyle doğal olarak verdikleri cevabında her zaman aynı çıkacağını göstermiştir.

3- Resim derslerine verilen zamanı az buluyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ön tutum ortalaması 4.16, son tutum ortalaması 4.78'dir. Aradaki farkın olumlu yönde artması göstermektedir ki; resim derslerine daha çok zaman ayrılması ve kontrol grubunda deney grubundaki gibi çok fazla artış olmasa da yine de olumlu bir şekilde artış olması, ne olursa olsun öğrencilerin bu derse olan ilgileri ve verilen zamanın yetersiz olduğu öğrenciler tarafından da onaylanmıştır.

4- Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum; görüşüne deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin verdikleri cevap ortalamalarında belli oranda olumlu yönde artışlar görülmüştür. Bu da göstermektedir ki, öğrenciler ne olursa olsun her derste not kaygısı yaşadıklarından kendilerini özgür hissettikleri bazı derslerde nottan muaf olmak istemektedirler. Bu dersler genelde güzel sanatlar eğitimi olan derslerdir. Bu konu hâlâ günümüzde eğitimciler tarafından da tartışılan ve belli bir çözüme ulaşılamamış bir konudur.

5- Boş zamanlarımızda da resim yapmak istiyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ön tutum ortalaması 3.72, son tutum ortalaması 4.19'dur. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön tutum ortalaması 3.38 iken son tutum ortalaması 3.52'dir. Buradan çıkan sonuçlara bakarak her iki grupta olumlu yönde artan bir tutum sergilemesi bu dersin öğrenciler tarafından sevildiğini göstermiştir.

6- Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ön tutum ortalaması 3.50, son tutum ortalaması 4.44'dür. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön tutum ortalaması 3.76 iken son tutum ortalaması 4.24'dür. Burada dikkat çeken husus, bu tutuma her iki grupta oldukça yüksek farkla olumlu bir şekilde yanıt vermiş olmalarıdır. İnceleme yaptığımız süre boyunca okulun sanat dersliği olmasına rağmen bu dersliğin sadece son sınıfların yağlıboya çalışması için kullanıldığını öğrenilmiştir. Halbuki zaten okullarımızda sayısı çok az olan sanat dersliklerinin bu şekilde yalnızca belli bir amaç için kullanılması oldukça üzücü ve düşündürücüdür.

7- Resim derslerini farklı mekanlarda yapmak isterim; görüşüne deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin verdikleri cevap ortalamalarında yüksek oranda olumlu yönde artışlar görülmüştür. Bu da öğrencilerin değişik mekanlarda uygulama çalışması yapmak istediklerini ortaya koymuştur.

8- İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ön tutum ortalaması 2.78, son tutum ortalaması 2.91'dir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön tutum ortalaması 2.66 iken son tutum ortalaması 2.69'dur. Buradan çıkan sonuçlara göre deney grubundaki öğrencilerde kontrol grubuna göre biraz daha fazla olumlu artış görülse de öğrencilerin bu konuda hâlâ kararsız oldukları görülmektedir.

9- Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum; bu görüşte ilginç bir zıtlık karşımıza çıkmaktadır. Çünkü her iki grubun verdiği cevap ortalamaları kararsız olduklarını ortaya koysa da deney grubundaki öğrenciler bu görüşü savunurken kontrol grubundaki öğrenciler bu görüşe bu kadar isteksiz kalmamışlardır. Yapılan incelemeler sonucunda öğrenciler şimdiye kadar hiç resim sergisine katılmadıklarını da belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğrenciler bu aktivitenin ne olduğunu bile bilememektedirler.

10- Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum; görüşüne her iki grubun öğrencileri de ön tutum ve son tutum ortalamalarında kararsız bir tutum sergilemişlerdir. Bu tutumdan çıkan sonuç oldukça doğaldır. Çünkü bu yaş dönemindeki öğrencilerin gerek fiziksel gerekse ruhsal yönden gelişimlerine bakacak olursak böyle bir sonucun çıkması da muhtemeldir.

11- Resmimin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum; görüşüne her iki grubun öğrencileri katılıyorum tutumunu sergilemişlerdir. Yukarıda ki nedenlerden de dolayı böyle bir sonucun çıkması bizi şaşırtmadığı gibi bizim görüşlerimizi de desteklemiştir.

12- Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamaları katılmadıklarını belirtirken kontrol grubundaki öğrencilerin ortalamaları da kararsız bir tutum sergilemiştir. Deney grubundaki öğrencilere farklı bir yöntem ve teknik gösterildiği için böyle bir tutum sergilemeleri doğaldır. Kontrol grubundaki öğrencilere de aynı yöntem sunulsa idi onlar da büyük olasılıkla deney grubundaki öğrenciler gibi aynı tutumu sergileyebilirlerdi.

13- Resim derslerinde teknolojiden yararlanılmasını istiyorum; görüşüne deney grubundaki öğrencilerin verdikleri cevapların ön tutum ortalaması 3.75, son tutum ortalaması 4.25'dir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön tutum ortalaması 3.76 iken son tutum ortalaması 3.34 olarak alınmıştır. Burada dikkat çeken en önemli husus, deney grubu öğrencilerinin ÇASEY'ne göre işlenen konularda slaytlar, fotoğraflar, resimler, tıpkıbasımlar, video filmleri ve hikayeler yoluyla görsel ve sözel bilgiler edindikleri için bu görüşe son tutum ortalamasında tamamen katılıyorum tutumunu onaylamış olmalarıdır. Bu da bize göstermiştir ki sanat öğretmenleri mutlaka yeni yöntem ve eğitim teknolojilerini takip ederek onlardan yararlanmalıdır. Kontrol grubu öğrencileri ön tutum ortalamasında bu görüşe katılıyorum derken son tutum ortalamasında kararsız bir tutum sergilemişlerdir. Yukarıdaki görüşlerimize de bakacak olursak geleneksel yöntemle işlenen derslerde çocukların çevrelerinde öğrenmek için uyarıcılar görmemiş olmamalarından dolayı bu konuda fikir sahibi olmaları da elbette beklenemez. Dolayısıyla sanat öğretmenleri, Özsoy'un da (2003:209) belirttiği gibi görsel sanatlar dersliklerini sadece uygulamaların yapıldığı değil, kuramsal konularında işlendiği mekânlar haline dönüştürerek, öğrenme çevreleri olarak bünyelerinde birçok uyarıcıyı bulundurmak ve onları kullanmayı bilmek zorundadırlar.

14- Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum; görüşüne deney grubu öğrencileri her iki test ortalamasında tamamen katılma biçiminde yanıtlar vererek bu görüşe olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Kontrol grubu öğrencilerinin de yanıtları katılıyorum şeklindedir. Demek ki sanat öğretmenleri mutlaka müfredat programlarında her yıl değişik teknik ve konulara yer verip bunları uygulayabilme becerisine sahip olmalıdırlar (Beykal, 2002: 320).

15- Pahalı malzemeler kullanılmasını istemiyorum; görüşüne deney ve kontrol grubu öğrencileri her iki test ortalamasında da katıldıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak sanat eğitimcileri işledikleri konuların uygulama aşamasında öğrencilere yurdun her yanında ve her yerde bulunabilecek hatta artık malzemeleri kullanarak onların yaratıcı ve keşfedici güçlerini ortaya çıkarıp basit pahalı olmayan malzemeler seçmelidirler.

16- Resim ödevlerimi evde tamamlamaktan sıkılıyorum; görüşüne deney grubu öğrencileri her iki test ortalamasında katılıyorum derken, kontrol grubu öğrencileri ön tutum ortalamasında kararsız, son tutum ortalamasında katılmıyorum görüşüyle olumsuz bir tutum sergilemişlerdir. Deney grubundaki öğrencilere işlenen ünite altı haftalık bir süreye yayıldığı için öğrenciler bütün çalışmalarını sınıfta yapmışlardır. Kontrol grubu öğrencileri ise haftada bir saat olan resim-iş dersinde konularını yetiştiremedikleri için çoğu zaman evde tamamlamaktadırlar. Hatta verilen ödevlerin çoğunu ailelerinin yapmış olduğunu gerek çevremizdeki gözlemler gerekse sanat eğitimcilerinin ifadeleriyle desteklenmektedir. Dolayısıyla öğrenciler için bu durum kendilerine göre ne kadar rahatmış gibi gözükse de onları ne yazık ki toplumda sanattan zevk almayan sanatın ne olduğunu bilemeyen kişiler olarak görmemize yol açmaktadır. Bunu önlemenin yolu mutlaka Resim- İş derslerine haftada tek değil en az iki saat zaman ayrılması, ödevlerin evde değil sınıfta kendileri tarafından tamamlanması olmalıdır.

17- Resim derslerinde bazı konuları grup çalışması ile yapmak isterim; görüşüne deney grubu öğrencileri ön tutum ortalaması 3.81, son tutum ortalaması 3.94 ile katılıyorum diyerek olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Kontrol grubu öğrencilerinde ise ilginç bir sonuç ortaya çıkmıştır ki her iki test

ortalamasından da 3.28 ile aynı puanı alarak bu konuda kararsız kalmışlardır. Her ne olursa olsun her yaş grubundaki öğrencilere paylaşmayı ve yardımlaşmayı öğretmek amacıyla senede en az bir konu grup çalışmasına yönlendirilmelidir.

18- Resim derslerinde her yıl aynı konuları yapmaktan sıkılıyorum; görüşüne deney grubu öğrencileri test ortalamalarında katılıyorum derken, kontrol grubu öğrencileri her zaman ki gibi bu konuda da kararsız kalarak olumsuz bir tutum sergilemişlerdir. Demek ki bu madde savunduğumuz görüşlerin doğruluğunu desteklemektedir. Yani kontrol grubu öğrencilerine şimdiye kadar farklı bir yöntem ve teknik işlenmediği için böyle bir tutum sergilemeleri kaçınılmazdır.

19- Resim araç ve gereçlerimi eve götürmek istemiyorum; görüşüne deney grubu öğrencileri ön tutum ortalamasında kararsız bir tutum sergilerken, son tutum ortalamasında katılıyorum görüşüyle olumlu bir tutuma yönelmişlerdir. Kontrol grubu öğrencileri her iki test ortalamasında bu konuda da kararsız kalmışlardır. Deney grubu öğrencilerine sanat dersliğinde belli bir dolap ayrılmış, gereken malzemelerde temin edilerek öğrencilerin bunları rahatça kullanmaları sağlanmıştır. Yaptığımız katılımcı gözlem sonucunda deney grubu öğrencileri daha istekli, rahat ve özgürce çalışmalar yapmışlardır. Öğrencilerin bu konuda ilk baştaki kaygısı ailelerin bu derse karşı basit yaklaşımıdır ki hayat şartlarının zorluğundan dolayı bu ders için alınan malzemelerin aileler için bir külfet gibi gözükmemesinin yanında çocukların tasarruflu malzeme kullanımı konusunda sıkı tembihlere maruz kalması öğrencilerin istedikleri gibi rahat davranamamalarına neden olmaktadır. Halbuki bu dersler için özellikle sanat öğretmenleri ve okul yöneticileri belli bir sponsor sağlayıp gereken malzemeleri temin edebilseler, öğrenciler bu derse karşı daha istekli olacaklar ve daha yaratıcı çalışmalar yapabileceklerdir.

20- İleride Güzel Sanatlar ile ilgili bir bölümde okumak istiyorum; görüşüne her iki gruptaki öğrenciler iki test ortalamasında da kararsız bir tutum sergilemişlerdir. Bu tutum, ne kadar iyi bir eğitim, güzel bir ortam ve bütün olanaklar sağlansa bile bu yaşlardaki öğrencilerin çoğu tarafından ilk hedef olarak tıp, mühendislik ve hukuk gibi daha popüler meslek alanlarının arzu edildiğini göstermiştir.

21- Farklı ülkelerin sanatçıları ve sanatlarını incelemek istiyorum; görüşüne deney grubundaki öğrenciler ön tutum ortalamasında 3.91, son tutum ortalamasında da 4.44 tamamen katılıyorum şeklindeki cevapları ile daha da olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Bu durum CASEY'nin öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu yönde bir artış sağladığını göstermiştir. Kontrol grubu bu görüşe ön tutum ortalamasında 3.52 katılıyorum olarak, son tutum ortalamasında da 3.41 ile katılmakla kararsız arasında bir tutum sergilemiştir. Geleneksel yöntemle işlenen derslerde böyle bir konuya yer verilmediği için öğrencilerin göstermiş olduğu tutum yerinde bir karardır. Dolayısıyla müfredat programları gelişmiş batı ülkelerinde olduğu gibi sanat eğitimcileri yıl boyunca gösterecekleri konuları projeler halinde ilgili makamlara sunup üniteleri her yıl kendileri belirlemelidirler. Bu üniteleri belirlerken de kendi kültürlerinin yanı sıra farklı kültürlerle ait sanat ve sanatçıları da ele alıp öğrencilere farklı bakış açıları sağlamalıdır.

22- Sanatla ilgili televizyon programları seyretmek istiyorum; görüşüne deney grubu öğrencileri ön tutum ortalaması 3.50 katılıyorum derken, son tutum ortalaması 4.41 ile daha da olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Kontrol grubu öğrencilerinin her iki test ortalaması hemen hemen aynı puana yakın olup, kararsız, olumsuz bir tutum sergilemişlerdir. Demek ki öğrencilere değişik teknik, yöntem ve olanaklar sağlanıp, sanata bakış açıları değiştirilir ise sanatla ilgilendikleri gibi görsel yayınları da takip etmek isteyeceklerdir. Alınan bu sonuç oldukça umut vericidir.

23- Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum; görüşüne her iki gruptaki öğrencilerde tamamen katılıyorum diyerek olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Böylece sanat eğitimcileri, öğrencileri müze ve sergilere götürerek onlara sanatı yerinde görerek, yaparak ve yaşayarak öğreteceklerdir.

24- Ünlü ressamlarla tanışmak istiyorum; deney grubu öğrencileri bu görüşe tamamen katılıyorum derken, kontrol grubu öğrencileri ön tutum ortalamasında katılıyorum, son tutum

ortalamasında tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçtan anlaşılıyor ki öğrencilerin her ne kadar 8. madde de olduğu gibi bu mesleği ilk başlarda düşünmeseler bile ressamlarla tanışmak istemeleri resme karşı ilgili ve meraklı olduklarını göstermiştir. Ayrıca öğrenciler ressamlarla tanışınca ressamların kullandıkları teknikleri yerinde görecektir, akıllarında olan bütün soruların cevaplarını bulabileceklerdir. Böylece öğrencilerin sanata ve sanatçıya olan bakış açılarının olumlu bir şekilde değişeceği düşünülmektedir.

25- Ünlü ressamların hayatlarını merak ediyorum; deney grubu öğrencileri ön tutum ortalamasında katılıyorum derken, son tutum ortalamasında tamamen katılıyorum görüşündedir. Kontrol grubu öğrencileri her iki test ortalamasında katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar 24. maddenin sonucunu desteklemektedir.

26- Tarihi mekanları görmek isterim; görüşüne her iki grup öğrencileri de tamamen katıldıklarını belirterek olumlu bir tutum sergilemişlerdir. Öğrencilere tarihi mekânları yerinde göstermek onlara hem heyecan verecek, hem de bu mekânlar hakkında edindikleri izlenimleri ve bilgileri akıllarında uzun süre tutabileceklerdir.

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Tutum Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	Grup	N	\bar{x}	SS	t	p	Anlam
Uygulama Öncesi Tutumlar	Kız	30	92, 80	9,48	2,167	0,034	-
	Erkek	30	86, 48	12,95			
Uygulama Sonrası Tutumlar	Kız	30	98, 10	10,38	1,576	0,120	-
	Erkek	30	92, 87	15,02			

Tablo 3'te yer alan sonuçlar incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerinin resim - iş dersine yönelik uygulama öncesi ve sonrasında elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla t testi uygulanmıştır. Kız öğrencilerinin uygulama öncesi tutum puanlarının aritmetik ortalamasının \bar{x} : 92, 80, uygulama sonrası \bar{x} : 98, 10; erkek öğrencilerinin tutum puanlarının uygulama öncesi aritmetik ortalaması \bar{x} : 86, 48 iken uygulama sonrası \bar{x} : 92, 87 olduğu hesaplanmıştır. Her iki gruptaki öğrencilerin aritmetik ortalamaları hemen hemen eşit oranda yükselmiş olmasına rağmen iki grubun uygulama öncesi ve sonrasında tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür ($t= 2, 167$; $p<0.05$); ($t= 1, 576$; $p<0.05$). Demek ki bu yaş grubundaki öğrenciler için yöntem ve tekniğin cinsiyete göre bir anlam taşımasa da yine de aritmetik ortalamalarının her iki cins için olumlu bir şekilde artması umut vericidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularından elde edilen temel sonuç; ÇASEY'nin öğrencilerin Resim – İş dersine yönelik tutumlarının gelişmesi konusunda geleneksel öğretim yaklaşımına göre, daha etkili olduğu görülmüştür. Araştırmada deney grubu lehine ulaşılan bu sonuç, uygulama sonrasında tutum ölçeğinden alınan ortalama puanın 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Buna göre ÇASEY'nin uygun şartlar ve olanaklar içerisinde uygulanması durumunda geleneksel sanat öğretimi yaklaşımına göre ilköğretim okullarındaki görsel sanatlar dersini daha da verimli kılmıştır. Bu yöntemlerin uygulanabilmesi için bu dersi veren eğitimcilerin mezun oldukları kurumlardan sanat eğitimini bilen, uygulayan ve yöntemlerini özümsemiş kişiler olarak yetişmelidirler. Ayrıca araştırmada bu derse ayrılan sürenin yetersiz olduğu görüldüğünden dersin süresi haftada en azından iki saate çıkarılması gerekmektedir.

Araştırma da yine görülmüştür ki iyi yetişmiş bir sanat öğretmeni, ders program ve planlarını oluştururken, mevcut öğretim programları ve bunları denetleyen teftiş mekanizmasının olumsuz etkileri ile kendilerini sınırlamayıp, gerek yerel ve ulusal kültüre, gerekse diğer ülkelerde var olan kültürlere dayalı sanatsal projeler hazırlayabilmeli ve bunları eğitim teknolojisinin imkânlarından yararlanarak ve ilginç hale getirerek öğrencilerine aktarabilmelidir (Özsoy, 1999: 17). Bu projeleri uygularken de öğrencilerin yaratıcı güçlerini ortaya koyacak basit, pahalı olmayan çevrelerinde bulabilecekleri materyaller seçmelidirler.

Sanat eğitimcilerine düşen görev oldukça fazladır. Çünkü sanat eğitimcileri bu alana önce kendileri gerçekten inanıp, sahip çıkmalıdırlar. İyi bir sanat eğitmeni ilk önce nerede olursa olsun görev yaptıkları okullarda sanat dersliklerini kurabilmeli ve bunun önemini idarecilere ve çevresindeki kişilere inandırabilmelidir. Sanat derslikleri birer öğrenme çevreleri olarak bünyelerinde birçok uyarıcıyı bulundurmak zorundadır. Öğrencilerin duyuşsal ilişkilerini kurabilecekleri bir ortam olacağı gibi onların dış dünyayla bağlantısını devam ettiren bir atmosferde kurmak zorundadır (Hurwitz ve Day, 1995: 551).

Öğretmen görsel sanatlar dersliğinin bir köşesine öğrencilerin düzeyine uygun dergiler, sanat kitapları, gazeteler, slaytlar, filmler, videolar, televizyon, bilgisayar, tepegöz ve projeksiyon makinesi gibi araştırma kaynak ve destek malzemeleriyle, diğer bölümünde çizimleri yapılabilecek her türlü değişik objelerle donatması gerekmektedir. Bunları sağlamak için önce idarecilerin şaşa odalarından vazgeçerek kendilerine sağladıkları imkânları öğrencilere de sunmalıdırlar. Bu olanakların yanı sıra öğrencilerin malzemeleri devlet desteğinin yanında yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşların, kitle örgütlerinin ve meslek kuruluşlarının yardımlarıyla temin edildiği takdirde öğrenciler daha rahat özgürce ve yaratıcı çalışmalar yapabileceklerdir.

Ayrıca bugünün genç bireyleri olan ilköğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilere, resim–iş derslerinin sanat eğitimciler tarafından amacına uygun ve daha etkin verilebilmesi için sadece dört duvarla sınırlı olan okul dersliklerinin sürekli kullanılması yerine, sanat eğitimini zevkli, heyecanlı, geçmiş ile bağ kurarak geleceğe yönlendirmek ve kalıcı olmasını sağlamak amacıyla müzelerden (Mercin, 2002: 342) ve tarihi mekanlardan yararlanılması gerekliliği öğrenciler tarafından da onaylanmıştır.

Sonuçta M.E.B'nin proje eksenli ve disiplinler arası özellikteki ÇASEY gibi yöntemlere ilişkin bilimsel çalışmalar yapan araştırmacılar ile iletişim kurmada gecikmemesi ve öğretim programları yapılırken de bu araştırmacılar tarafından yararlanılması, çağdaş bir sanat eğitimi için oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

- Alakuş, A. O. (2002). *İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim – İş dersi Öğretim programındaki Grafik Tasarımı Konularının Çok Alanlı sanat Eğitimi Yöntemiyle ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması*, Ankara : GÜ SBE Resim – İş Eğitimi AbDalı (Yayınlanmamış Dr. Tezi).
- Beykal, O. F. (2002). *Günümüz Koşullarında Sanat (Resim – İş) Eğitimcisinin Özellikleri Nelerdir ve Hangi Niteliklere Sahip Olmalıdır. Gazi Üniversitesinin Eğitimde75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Ank.: : GÜ Gazi Eğitim Fakültesi.

- Beykal, O. F. (2005). *İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim-İş Dersi Öğretim Programındaki Özgün Baskıresim Konularının ÇASEY ile Uygulanmasının Öğrencilerin, Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi* Ankara: G.Ü EBE Resim-İş Eğitimi AbD Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Büyüköztürk, Ş.(2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum, Ankara : Pegem Yayıncılık.
- Dikici, A., Taşpınar, M. (2002). Resim Öğretmenlerinin Yaratıcı Niteliklerini Belirleyen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Türk Eğitim ve Bilim Dergisi*, S: 124, C : 27, Ankara.
- Hurwitz, A., Day, M. (1995) *Children and Their Art: Methods for the Elementary School*, Florida : Harcourt Brace College Publishers.
- Mercin, L. (2002). İlköğretim Kurumlarında Müze Eğitiminin Sanat Eğitimi İçerisindeki Rolü, *Gazi Üniversitesinin Eğitimde75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Ankara : G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi.
- Özsoy, V.(1993). Eğitim Fakültesi Resim – İş Eğitimi Bölümlerinde Yeniden Yapılanma ve Bir Program Önerisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi* S: 121
- Özsoy, V. (1999). Güzel Sanatlar Öğretiminde Çok Alanlı ve Projelere Dayalı Bir Yöntem. *I. Ulusal Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri*, Çanakkale : Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*.Gündüz Eğitim ve Yay., Ankara.
- San, İ. (2002). Sanatla Eğitim Üzerine Yeni Düşünceler. *I. Ulusal Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri*, Çanakkale: OMÜ Eğitim Fakültesi.
- Tavşancıl, E (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ank.: Nobel Yay.